

Bijeen

Stichting openbaar primair
onderwijs in Hoogeveen

Begroting 2024

Meerjarenbegroting 2024 t/m 2028

Bijeen, Stichting Openbaar Primair Onderwijs Hoogeveen

Vestigingsadres : Crerarstraat 6b, 7901 AE Hoogeveen
Postadres : Postbus 2113, 7900 BC Hoogeveen
Telefoon : (0528) 234 599
E-mail : info@bijeem-hoogeveen.nl
Website : www.bijeem-hoogeveen.nl

Voorwoord

Voor de begroting 2024 zijn het Koersplan 2023 – 2027 en de daaruit voortvloeiende beleidsvoornemens maatgevend.

Het Koersplan heeft 3 ambities:

1. Goed onderwijs
2. Goed werkgeverschap
3. Goede profilering

De ambities uit het Koersplan zijn vertaald in budgetten voor verdere kwaliteitsontwikkeling, samenwerkingsvormen, verbindingen in/om en met Hoogeveen, upgrading van ICT, vitaliteit, huisvesting en profilering. Daarmee is zichtbaar dat er degelijk geïnvesteerd wordt in de organisatie, haar leerlingen en haar medewerkers.

Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) screent de reserves die scholen in het PO aanhouden. Als die structureel te hoog blijven dan worden de scholen daar op aangesproken en kunnen er maatregelen volgen. De Stichting Bijeen is een financieel gezonde organisatie, met een goede reservepositie. De gevolgen van corona zijn nog altijd merkbaar in de scholen; niet alleen zichtbaar in de resultaten maar ook in de groepsvorming die te lijden heeft gehad onder het thuisonderwijs.

De krimp lijkt achter de rug. We stijgen per 1 oktober 2023 met 47 leerlingen naar 1309 leerlingen ten opzichte van het jaar ervoor van 1262. Van de 47 leerlingen zijn er 23 van Oekraïense afkomst. In het kader van ons instandhoudingsbeleid blijven wij de leerlingenaantallen goed monitoren, zodat we tijdig in kunnen grijpen indien dit nodig mocht zijn. We beschikken over de financiële middelen om het onderwijs ook in de toekomst adequaat in te richten; op alle gebieden. De kwaliteit van het onderwijs staat voorop.

De begroting geeft een beeld van de financiële neerslag van de plannen waarmee wij de ambities van Bijeen zullen gaan realiseren, dit volledig ten gunste van de kinderen in Hoogeveen en omstreken.

De begroting is in het gebruikelijke proces tot stand gekomen. Alle schooldirecteuren, staf-, werk- en projectgroepen hebben hun input gehad. Alvorens de begroting vast te stellen is aan de GMR-advies gevraagd en is aan de raad van toezicht goedkeuring gevraagd.

Bijeen ziet de toekomst met vertrouwen tegemoet,

Hoogeveen, november 2023

Jacqueline Verheggen
directeur-bestuurder

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
1.1	De organisatie	4
1.2	Stichting Bijeen en de gemeente	5
2.	Hoofdpijnen	6
2.1	Aanpak: hoofdpijnen beleid en uitwerking in 2024	6
2.2	Ontwikkeling leerlingaantallen	8
2.3	Doorkijk ontwikkeling van het scholenbestand	9
3.	Exploitatiebegroting 2024	10
3.1	Resultaat	11
3.2	Baten	11
3.3	Lasten	12
3.4	Financiële baten en lasten	15
4.	Meerjarenperspectief	16
4.1	Meerjarenbegroting 2024 t/m 2028	16
4.2	Het vermogen en kengetallen in meerjarig perspectief	18
4.3	Risicoanalyse	18
5.	Conclusie	20
6.	Bestuursbesluit	21
	Bijlage: meerjarenbegroting 2024-2028 gespecificeerd op grootboekniveau	22

1. Inleiding

De begroting 2024 is gebaseerd op een going concern, waarbij de werkzaamheden en plannen zoals die eerder werden vastgesteld, worden uitgevoerd volgens plan met daarnaast de toevoeging van actuele beleidswijzigingen of nieuwe plannen. In hoofdstuk 1 beschrijven we in het kort de organisatie en de ontwikkelingen die er gaande zijn. De hoofdlijnen van het beleid voor 2024 worden in hoofdstuk 2 beschreven. De exploitatiebegroting komt in hoofdstuk 3 aan de orde en in hoofdstuk 4 de meerjarenbegroting voor de periode 2024 t/m 2028.

1.1 De organisatie

Stichting Bijeen is de stichting voor Openbaar Primair Onderwijs in Hoogeveen en omliggende dorpen. De kernactiviteit van de stichting is het verzorgen van openbaar basisonderwijs. Stichting Bijeen daagt kinderen en personeel uit. Onze vriendelijke en competente medewerkers halen dagelijks het beste uit de kinderen naar boven door duurzaam te investeren in hun eigen professionele ontwikkeling. Bijeenscholen bieden een veilige en uitdagende omgeving voor het kind van de 21e eeuw. De basisvaardigheden, Wetenschap en Techniek en lezen vormen speerpunten, waarop we ons ook de komende jaren blijven richten.

Stichting Bijeen investeert in haar medewerkers en stimuleert hen om met en van elkaar te leren. Wij maken van Bijeen een professioneel lerend netwerk om de kinderen in en om Hoogeveen optimale toekomstkansen te geven. In het voorjaar van 2020 beoordeelde de onderwijsinspectie samenwerken als 'goed' binnen de gehele stichting.

Raad van Toezicht

De wettelijk verplichte scheiding tussen bestuur en intern toezicht is geregeld via het model Raad van Toezicht – College van Bestuur.

College van Bestuur

Met de invoering van het model Raad van Toezicht – College van Bestuur ligt de bestuurlijke verantwoordelijkheid bij het College van Bestuur. Het College van Bestuur bestaat uit één persoon; de directeur-bestuurder. De directeur-bestuurder voert overleg met de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR).

Schoolleiders

Aan het hoofd van elke school staat een locatiedirecteur. Deze is integraal verantwoordelijk voor het onderwijskundige, financiële en personele beleid van de school. De locatiedirecteur wordt ondersteund door een interne begeleider en een orthopedagoog (de laatste maakt deel uit van de staf). De locatiedirecteur voert namens het bevoegd gezag overleg met de medezeggenschapsraad van de school.

Clusters

De scholen zijn onderverdeeld in 3 verschillende clusters. Binnen de clusters wordt er door de locatiedirecteuren en teams nauw – organisch – samengewerkt. Daarnaast hebben alle locatiedirecteuren zitting in de regiegroep welke periodiek bij elkaar komt voor overleg. De voorzitter van de regiegroep is de directeur-bestuurder. De clustercoördinatoren stemmen tussentijds af met de directeur-bestuurder.

Ondersteuning

Het College van Bestuur en de locatiedirecteuren worden ondersteund door het stafbureau, waarin het secretariaat, een P&O-adviseur, twee personeels- en salarisadministrateurs, een facilitair medewerker, een orthopedagoog, een bovenschoolse ICT-er en een financieel beleidsmedewerker zijn ondergebracht. Een deel van de financiële, personele en salarisadministratie is uitbesteed.

1.2 Stichting Bijeen en de gemeente

De gemeente heeft de grondwettelijke taak te voorzien in voldoende openbaar onderwijs. Om vanuit die taak toezicht te houden op de gang van zaken is in de statuten vastgelegd, dat het College van Bestuur de jaarstukken na vaststelling direct aan zal bieden aan de gemeenteraad. Tegelijkertijd nodigt stichting Bijeen de gemeenteraad jaarlijks uit, voor een professionele ontmoeting en het bespreken van het wel en wee van de stichting, (mede) gerelateerd aan gemeentelijke ontwikkelingen.

In geval van ernstige taakverwaarlozing is de gemeenteraad bevoegd maatregelen te nemen die hij nodig acht om de continuïteit van het onderwijsproces te waarborgen en heeft de gemeenteraad het recht om- indien en voor zover dat noodzakelijk is, zelf te voorzien in het bestuur van de scholen overeenkomstig de daartoe geldende wetsartikelen.

2. Hoofdlijnen

2.1 Aanpak: hoofdlijnen beleid en uitwerking in 2024

Stichting Bijeen geeft een gezicht aan het openbaar basisonderwijs in de gemeente Hoogeveen, waarin een plek voor iedereen is en waar een plek voor ieder kind is om zich optimaal te ontwikkelen. Bijeen groeit en bloeit!

Bijeen is een organisatie die volop in ontwikkeling is. In het Koersplan, opgesteld in 2023, zijn de ambities met de daarbij behorende doelen vastgesteld voor de jaren 2023 – 2027. Deze ambities zijn gevormd rond 3 thema's:

- Goed onderwijs;
- Goed werkgeverschap;
- Goede profilering.

Middels het document 'meerjarenplan Koersplan' worden de ambities en doelen uitgewerkt.

Het komend jaar (2024) willen we ons richten op de verdiepte samenwerking met andere partijen. Een manier van samenwerking is de Sterke Driehoek, waarbij gemeente, school en maatschappelijk werk samenwerken om de jeugdhulp steeds vaker preventief in te kunnen zetten, waardoor onze leerlingen eerder en beter geholpen kunnen worden en waardoor zij uiteindelijk zich ook cognitief beter kunnen ontwikkelen. Een andere samenwerking die wij willen verdiepen, is die met het voortgezet onderwijs. In Wolfsbos hebben wij een partner, waarmee wij al sinds enkele jaren samenwerken om de doorgaande lijn te verbeteren. Dit doen wij al op het gebied van Wetenschap & Techniek. Sinds vorig jaar ook op het gebied van lezen. Eind van 2023 is deze samenwerking verder uitgebreid met onze Talentklas Praktijk.

Daarnaast zullen we bij voortdurend blijven inzetten op kennisdeling binnen Bijeen en samen met collega onderwijsorganisaties. We willen hierin optimaal gebruik maken van ICT hard- en software, waarin we de afgelopen jaren krachtig hebben geïnvesteerd. De bereikte basis maakt het mogelijk om hierop qua kennisontwikkeling- en deling volgende stappen te zetten.

Nieuwbouw en ontwikkeling op het gebied van huisvesting

Een functioneel, veilig en gezond schoolgebouw is een voorwaarde voor een goede leef- en leeromgeving. Goed onderwijs vraagt om kwalitatief goede gebouwen. Het realiseren hiervan is een complexe opgave. Vanaf 2022 werken we middels het nieuw vastgestelde MJOP (Meer Jaren Onderhouds Plan), en met inachtneming van de ontwikkelingen omtrent de uitwerking van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP), aan optimalisatie van de voorwaarden.

De gemeenteraad van Hoogeveen heeft het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) vastgesteld. Dit plan vormt vanaf 2022 een gedeelde ambitie van schoolbesturen en gemeente om tot uitvoering van maatregelen in de onderwijshuisvesting te komen op korte, middellange en lange termijn. Zowel gemeente als schoolbesturen hebben een inspanningsverplichting om tot realisatie van de in het IHP opgenomen afspraken te komen.

In lijn met het IHP zal Bijeen werken aan zichtbaarheid met verbeterde gebouwen en aantrekkelijke schoolpleinen. Onderhoud en herstel van gebreken worden intensief gemonitord en uitgevoerd tot het moment dat een schoolgebouw volgens het IHP wordt

gerenoveerd of vernieuwd. Het bieden van een veilige en plezierige (leer)omgeving aan leerlingen, medewerkers en alle betrokkenen is hierin leidraad en hoofddoel.

In onze aanpassingen nemen we mogelijkheden tot verduurzaming mee zodat we toekomstbestendig zijn.

Ontwikkeling op ICT-gebied

Door de vermenging van ICT-licenties en licenties van lesmethoden is het lastig om deze uit elkaar te houden. Ook worden er minder 'conventionele' lesmethoden aangeschaft dan voorheen en wordt er vaker een beroep op software of internetcontent gedaan, waarvoor dan ook weer licentiekosten worden betaald in plaats van afschrijvingskosten. Reden om de scholen de 'leerlingafhankelijke' budgetten uit de rijksbekostiging voor 'Materiele Instandhouding' te geven en hen ook te belasten voor alle kosten die daarbij horen.

Omdat er aan ICT veel meer geld wordt besteed dan beschikbaar is via de leerling afhankelijke budgetten, worden niet alle ICT kosten op schoolniveau gelegd. Zo worden de scholen niet belast met de afschrijvingskosten op Touchscreens, op de ICT-infrastructuur (vaste kabelnetten, WIFI-routers).

Als scholen wensen hebben op het vlak van ICT, dan moeten ze die zelf bekostigen mits het geen zaken betreft die bovenschols bekostigd worden. Dat betekent dat de school zelf kan bepalen over de aanschaf van extra printers, devices, oplaadkarren en software, omdat dit ten laste komt van het eigen budget. Wel wordt alle ICT-materialen centraal ingekocht en is vooraf overleg nodig met de Onderwijsondersteunend ICT'er. Zaken die niet centraal ingekocht worden, laat de Onderwijsondersteunend ICT'er ook bij de school.

Ontwikkeling op het gebied van ICT d.m.v. oriënteren, experimenteren, innoveren en implementeren is en blijft een vast speerpunt binnen Bijeen. ICT heeft een centrale rol ingenomen binnen het onderwijsaanbod op de scholen, passend bij de visie van de stichting en van de school, opdat we tegemoetkomen aan ons gezamenlijke doel: kinderen laten leren met en door ICT. Kijkend naar de ontwikkelingen op het gebied van ICT zijn de volgende onderwerpen zichtbaar op de scholen van Bijeen:

De werkgroep ICT heeft het doel gesteld om voor de onder-, midden- en bovenbouw leskisten te gaan samenstellen op het gebied van Digitale Geletterdheid. Deze leskisten zullen gaan rouleren op de verschillende scholen en geven een extra impuls aan het onderwijzen van Digitale Geletterdheid. Tijdens de Bijeen Studiemiddag september 2023 hebben alle medewerkers van Bijeen hun input mogen geven wat betreft de inhoud van de leskisten. Deze input gaat de werkgroep ICT gebruiken, zodat de inhoud van de leskisten past bij de vraag van uit het werkveld. Doel van de werkgroep is om de leskisten aan de start van het schooljaar 2024/2025 in te gaan zetten.

Na een periode van oriënteren en uitproberen werken we sinds het schooljaar 2023/2024 op alle scholen met Basicly, de methode voor Digitale Geletterdheid. Op de meeste scholen vanaf groep 3 en in een enkel geval zelfs al in groep 1/2. Vanaf het schooljaar 2024/2025 wordt de methode in alle groepen aangeboden, zodat de doorgaande lijn voor Digitale Geletterdheid in de gehele school zichtbaar is.

Wat betreft de hardware bevinden we ons in de laatste fase van ons 'implementatietraject'. Op dit moment werken we naar een ratio van 1:1 wat betreft het aantal werkplekken voor de leerlingen (elke leerling vanaf groep 3 heeft een eigen device tot zijn of haar beschikking). Door de komst van een grote hoeveelheid devices in de school, is er ook structureel aandacht voor de capaciteit van het Wifi-netwerk. Op advies van onze netwerkbeheerder wordt gekeken

welke Accespoints in de verschillende scholen moeten worden vervangen of verplaatst, zodat in elke school de dekking en de capaciteit passend zijn bij het aantal devices in de school. Begin 2024 zal het netwerk weer een upgrade krijgen op de scholen van Bijeen.

Naast het opschalen van de hoeveelheid werkplekken, wordt ook jaarlijks gekeken welke werkplekken aan vervanging toe zijn. Voor een werkplek van de medewerker staat een afschrijftermijn van 4 jaar vastgesteld; voor een werkplek van de leerling -in de meeste gevallen een Chromebook- is 6 jaar. Op deze manier werken de medewerkers en leerlingen van stichting Bijeen met devices die up-to-date zijn en voldoen aan de gestelde eisen om goed te kunnen functioneren.

Het is en blijft van belang om de gebruikerservaringen van medewerkers goed te monitoren en de medewerkers de gelegenheid geven om zich verder te verdiepen in de mogelijkheden van Office 365. Dit kan d.m.v. E-Learning vanuit de Bijeen Academie, maar ook door het aanbieden van trainingen, verzorgd door de onze ICT-leverancier.

Bovenstaande ontwikkelingen worden op de voet gevolgd en besproken binnen de projectgroep ICT. Met elkaar zijn we kritisch op het verloop van de ontwikkelingen en hebben we dezelfde visie wat betreft de plaats van ICT in ons onderwijs: onze leerlingen verder helpen in hun ontwikkeling, zowel cognitief als sociaal-emotioneel. Bijgestaan door onze ICT-dienstverleners zijn we proactief en zorgen we dat op elke school van stichting Bijeen het voor elkaar is. Samen zijn we toekomstgericht, zorgen we voor verbinding en dagen we uit. Over het geheel bezien zitten we nu qua ICT net als bij huisvesting in een situatie van relatieve rust.

2.2 Ontwikkeling leerlingaantallen

Er zijn verschillende bronnen om de ontwikkeling van het aantal leerlingen in beeld te brengen. De inschatting van het aantal leerlingen is nu gebaseerd op de gemeentelijke prognoses en de actuele situatie op de scholen. De telling op 1 oktober 2023 laat een groei zien van 47 leerlingen t.o.v. 1 oktober 2022. Dat komt deels door de Oekraïense leerlingen, maar er is ook een 'reguliere' groei van 23 leerlingen. Dat staat enigszins in contrast met een leerlingendaling in de provincie Drenthe. Wij hopen deze stabilisering en lichte groei de komende jaren te kunnen voortzetten, mede door onze ambitie 'goede profilering'.

Leerlingaantallen per locatie		Telling 1-10-2021	Telling 1-2-2022	Telling 1-10-2022	Telling 1-2-2023	Telling 1-10-2023	Prognose 1-2-2024	Prognose 1-2-2025	Prognose 1-2-2026	Prognose 1-2-2027	Prognose 1-2-2028
11IR	OBS De Zandloper	42	45	45	52	49	54	54	56	50	53
12UZ	Het Spectrum Villa Kakelbont	71	77	73	76	89	93	93	92	93	92
12UZ01	Het Spectrum Zuiderbreedte (dl)	98	105	99	102	99	103	102	100	98	101
12UZ02	Het Spectrum De Goudvink (dl)	149	157	151	156	161	153	153	155	152	144
13AZ	't Kienholt	68	71	69	73	69	70	70	65	68	68
13AZ01	De Posthoorn (nv)	89	91	95	98	90	94	90	93	85	82
13AZ02	Kienderwijs (dl)	45	43	45	79	45	45	43	41	40	40
13GQ	De Schuthoek (incl. Erflanden)	206	227	220	224	209	230	241	265	263	274
13UL	Apollo	148	150	137	147	134	136	126	119	116	116
13XW	Hoeltien De Oostenbrink Hollandschev	120	123	102	113	103	112	107	113	113	113
13XW01	Hoeltien Vogelvlucht (nv)	47	48	45	52	67	52	53	51	50	48
13XW02	Hoeltien Tiendeveen (nv)	36	39	35	34	38	39	37	37	39	38
18NA	OBS De Driesprong	48	50	52	56	54	57	55	57	57	57
22KM	'T Rastholt	97	102	92	93	96	104	112	109	107	105
	Totaal	1264	1328	1260	1355	1303	1342	1336	1353	1331	1331

2.3 Doorkijk ontwikkeling van het scholenbestand

Van sluiting van scholen is sinds de oprichting van Bijeen nog geen sprake geweest. Op dit moment komen 2 scholen onder de gemeentelijke opheffingsnorm uit. Deze scholen kunnen voortbestaan omdat Bijeen nog voldoet aan de uitzonderingsregel dat de gemiddelde schoolgrootte nog tenminste 10/6 van de gemeentelijke opheffingsnorm is.

Waar Bijeen hinder van ondervindt, is de te geringe grootte van de scholen. Om een beroep te kunnen doen op de uitzonderingsregel voor het handhaven van scholen kleiner dan de gemeentelijke opheffingsnorm, moeten we scholen samenvoegen onder 1 brinnummer. We hebben daardoor meerdere dislocaties en nevenvestigingen die samenvallen onder 1 brinnummer. Dit heeft invloed op de bekostiging. Voor dislocaties en nevenvestigingen wordt niet dezelfde bekostiging ontvangen als voor een zelfstandige vestiging.

De gemeente heeft tot en met 2017 een vergoeding gegeven voor het in stand houden van de dislocaties en nevenvestigingen en werd de vaste voet die een zelfstandige vestiging aan materiële bekostiging ontvangt, uitgekeerd voor de drie nevenvestigingen en drie dislocaties die Bijeen heeft. Met ingang van 2018 heeft de gemeente besloten deze vergoeding stop te zetten. Dit is uiteraard financieel nadelig.

Het gevolg hiervan is dat Bijeen uit eigen onderwijsmiddelen bijdraagt om scholen voor openbaar onderwijs op deze locaties in stand te houden. Daarbij werden we tijdelijk flink geholpen door de extra subsidies en bekostigingen die het ministerie van OCW beschikbaar stelt om de gevolgen van de coronapandemie het hoofd te bieden. Daar zal echter een einde aan komen. In het kader van ons instandhoudingsbeleid blijven we goed monitoren en steeds weer afwegen wat de juiste keuzes zullen zijn.

3. Exploitatiebegroting 2024

Exploitatie	Begroting 2024 in euro's	Begroting 2023 in euro's	Realisatie 2022 in euro's
Baten			
Rijksbijdragen			
Normatieve rijksbijdrage	€ 11.214.524	€ 10.174.554	€ 9.467.356
Overige rijksbijdragen	€ 1.082.720	€ 1.445.380	€ 2.280.008
Doorbetalingen rijksbijdragen SWV	€ 265.504	€ 169.984	€ 240.837
Totaal Rijksbijdragen	€ 12.562.748	€ 11.789.918	€ 11.988.201
Overige overheidsbijdragen			
Gemeentelijke bijdragen	€ 66.300	€ 66.300	€ 70.744
Overige overheidsbijdragen	€ 5.000	€ 5.000	€ -241
Totaal overige overheidsbijdragen	€ 71.300	€ 71.300	€ 70.504
Overige baten			
Verhuur onroerende zaken	€ 55.395	€ 53.545	€ 46.896
Detachering	€ 265.702	€ 243.404	€ 228.883
Overige baten	€ 30.625	€ 32.843	€ 51.211
Totaal Overige baten	€ 351.722	€ 329.792	€ 326.991
Totaal baten	€ 12.985.770	€ 12.191.010	€ 12.385.695
Lasten			
Personele lasten			
Lonen en salarissen	€ 9.768.570	€ 9.095.240	€ 9.119.940
Lasten personeelsbeleid	€ 1.172.568	€ 675.589	€ 637.333
Uitkeringen	€ -100.000	€ -39.845	€ -181.491
Totaal personele lasten	€ 10.841.138	€ 9.730.985	€ 9.575.781
Afschrijvingen	€ 239.264	€ 239.454	€ 243.240
Huisvestingslasten			
Huur	€ 318.000	€ 310.100	€ 321.451
Onderhoud	€ 114.060	€ 117.500	€ 147.682
Energie en water	€ 357.650	€ 325.150	€ 93.849
Schoonmaakkosten	€ 245.700	€ 218.650	€ 198.170
Heffingen en leges	€ 43.575	€ 37.900	€ 28.493
Dotatie voorziening	€ 156.300	€ 156.300	€ 195.629
Overige huisvestingslasten	€ 8.300	€ 6.200	€ 14.617
Totaal huisvestingslasten	€ 1.243.585	€ 1.171.800	€ 999.891
Instellingslasten			
Administratie en beheer	€ 269.570	€ 243.679	€ 199.857
Leermiddelen, licenties en apparatuur	€ 467.630	€ 479.227	€ 559.022
Overige instellingslasten	€ 131.106	€ 229.313	€ 88.399
Totaal instellingslasten	€ 868.306	€ 952.219	€ 847.278
Totaal lasten	€ 13.192.293	€ 12.094.458	€ 11.666.190
Financiële baten en lasten			
Financiële baten	€ 40.000	€ -	€ -693
Financiële lasten	€ 2.000	€ 2.000	€ 21.148
Saldo financiële baten en lasten	€ 38.000	€ -2.000	€ -21.841
Exploitatieresultaat	€ -168.523	€ 94.552	€ 697.664

Toelichting op de exploitatiebegroting 2024

Het begrotingsresultaat voor 2024 wijkt iets in gunstige zin af van het resultaat over 2024 in de meerjarenbegroting die vorig jaar is gemaakt en vastgesteld. Hoewel er negatieve resultaten waren begroot voor de komende jaren, waren deze nog voorzichtig. Dit gezien de grote positieve resultaten in 2021 en 2022. Die positieve resultaten werden in belangrijke mate bepaald door de extra gelden die we ontvingen om de onderwijsgerelateerde gevolgen van Corona op te vangen. Dat vraagt extra inzet van personeel, de daarvoor benodigde middelen werden snel en ruim door de overheid verstrekt. Zo snel en ruim dat we er niet in slaagden om die middelen ook beheerst in de door OCW beoogde periode te zetten, we spreiden de inzet dus iets meer dan aanvankelijk gepland. Omdat dit wel een landelijk beeld was, heeft OCW de inzettermijn verlengd met 2 jaar waardoor we tot 1-8-2025 deze gelden nog kunnen inzetten. Aangezien we niet alleen NPO middelen hebben overgehouden in 2021 en 2022 maar ook reguliere middelen, hebben we langere tijd de gelegenheid om te werken met negatieve resultaten en dus meer geld in te zetten voor goed onderwijs dan we ontvangen. Hierbij er wel voor oppassend dat we in staat blijven om ook goed onderwijs te geven zonder inzet van reserves. Daar komt bij dat de rijksoverheid op dit moment ruimhartig extra middelen toekent voor de Verbetering van Basisvaardigheden. Voor een periode van 2 jaar wordt daar ook 8 ton extra voor ontvangen.

In 2024 is er voor gekozen om in de materiele sfeer er voor te kiezen om het voorgenomen beleid ietsje ruim uit te voeren en in de personele sfeer na 31-7-2024 te blijven werken met de personeelsomvang zoals we die hebben tot en met 31-7-2024. De aanpassing van de bezetting aan de inkomsten per 1-8-2024 gaat dus niet gebeuren. Er blijft sprake van de eerder gekozen meer-inzet van personeel. En dat is in deze tijden van het moeizaam vinden van goed personeel heel aangenaam.

3.1 Resultaat

We starten met een beschouwing van het begrote exploitatieresultaat. We hebben dus meer lasten dan baten. Bewust omdat het kan. De baten zijn fors gestegen vanwege aanpassing aan de nieuwe CAO en in de materiele sfeer ook vanwege de inflatie, de gestegen kosten worden in principe gedekt door de aanpassing van de bekostiging door OCW. We nemen afscheid van de negatieve rente en daarvoor in de plaats verwachten we een leuke bate. De acties om deze bate te realiseren zijn in gang gezet. Waar liquiditeitsbeheer in 2022 en begin 2023 geen item was, is dat nu weer anders.

3.2 Baten

Rijksbijdragen OCW

Onder deze post zijn de baten begrepen die afkomstig zijn van het ministerie van OCW. Dit zijn:

- De lumpsum (voorheen personele lumpsum, materiële instandhoudingsbekostiging en budget personeel- en arbeidsmarktbeleid, door de vereenvoudiging van de bekostiging is de rubricering ook gewijzigd, iets dat we in de begroting per 1-1-2024 doorvoeren)
- De bekostiging van het onderwijsachterstandenbeleid
- De bekostiging professionalisering starters en schoolleiders
- De bekostiging voor opvang van asielzoekers en andere vreemdelingen
- Specifieke bekostigingen om leerachterstanden door de corona situatie in te lopen en andere tijdelijke subsidies geïnspireerd door rijksbeleid.

Dan is er nog sprake van doorbetaling van rijksbijdragen door het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs

- De bijdrage voor lichte ondersteuning
- De bijdrage voor zware ondersteuning

Voor de berekening van de bekostigingen wordt gebruik gemaakt van leerlingenaantallen, van aantallen scholen, van aantallen leerlingen per school (brinnummer), van de potentiële achterstandssituatie van de kinderen op een school door opleiding en taalachtergrond van de ouders, van asielaanvragen en toekenningen en van verblijfsduur van de betreffende leerlingen en tenslotte van de ondersteuningsbehoeften van specifieke leerlingen. Door naar deze variabelenreeks te kijken is de bekostiging toegesneden op de situatie en zijn belangrijke mogelijke risico's afgedekt. Ook zijn er voor specifieke risico's en situaties nog specifieke bekostigingen, zoals fusiebekostiging, groeibekostiging en opheffingsbekostiging.

In de begroting is gebruik gemaakt van de actuele leerlingaantallen en de actuele bekostigingsvariabelen. Wel hebben we alvast de vooruitblik gemaakt naar verhoging met bijna 4% die OCW nog even uitgesteld heeft tot september 2024. Begin november heeft het ministerie van OCW de informatievoorziening nog niet geweldig voor elkaar, er zijn nog geen beschikkingen voor 2024. Ook zijn nog niet alle bekostigingen bekend gemaakt, er zitten dus nog wel kleine onzekerheden in de baten. Door de vereenvoudiging van de bekostiging in 2023 wordt de basisbekostiging worden toegekend met kalenderjaarbeschikkingen, die zouden er in oktober moeten zijn maar dat is nog wat lastig.

Van de rijksbijdragen maken in 2024 ook de volgende niet reguliere subsidies/bekostigingen deel uit: Subsidie Verbetering basisvaardigheden, Rijksbijdrage doorstroom PO/VO, Impuls bewegingsonderwijs en Brugfunctionaris gelijke kansen.

Overige overheidsbijdragen

De overige overheidsbijdragen betreffen momenteel enkel nog gemeentelijke bijdragen. Onder de gemeentelijke bijdragen zijn de bijdragen opgenomen van de gemeente Hoogeveen voor de schakelklas en projecten als Gelijke kansen en Doorstroom PO/VO. Deze bijdragen komen meer en meer onder druk door de financiële situatie van de gemeente.

Overige baten

Hieronder vinden we de huuropbrengsten die worden ontvangen voor de verhuur van lokalen aan instellingen voor kinderopvang. Lege lokalen worden zoveel mogelijk verhuurd om de kosten van leegstand tegen te gaan. Daarnaast wordt een deel van het stafkantoor verhuurd aan het samenwerkingsverband.

Ook de baten van detachering zijn hier gerubriceerd. Dit zijn in hoofdzaak de doorberekende loonkosten van de medewerkers die Bijeen in dienst heeft ten behoeve van het samenwerkingsverband.

De overige baten betreft inkomsten voor projecten. Zo is er de cultuursubsidie (Compenta) en zijn er wat inkomsten ouderraden die hun school projectmatig ondersteunen. Tegenover deze inkomsten zijn ook uitgaven begroot waardoor ze budgetneutraal zijn.

3.3 Lasten

Lonen en salarissen

Het begrote bedrag aan lonen en salarissen is een optelsom van alle loonkosten. Het grootste deel van deze kosten wordt gemaakt via eigen verloning. Bij gebrek aan eigen personeel wordt van tijd tot tijd personeel op payroll basis aangesteld en vindt inhuur van externen plaats. De lonen en salarissen zijn doorgerekend op basis van de huidige aanstellingen en de eventuele afloop daarvan¹. Voor het schooljaar 2023-2024 is de planning bekend en voor het schooljaar 2024-2025 is een inschatting gemaakt van de inzet rekening houdend met de ontwikkeling

¹ Het bedrag aan loonkosten in de tabel sluit niet exact aan bij de loonkosten in het exploitatieoverzicht omdat een deel van het bedrag bestaat uit reiskosten woon/werk en belaste onkostenvergoedingen, deze kosten staan in het exploitatieoverzicht niet onder `Lonen en salarissen` maar onder de `Lasten personeelsbeleid`.

van het aantal leerlingen en het beschikbare budget. Zoals eerder aangegeven wordt de personeelsomvang na 31 juli 2024 vrijwel niet gewijzigd. Door het eigen risicodragerschap voor vervanging bij ziekteverzuim is ook het verzuimpercentage van belang. We laten een drietal verdelingen van de begrote loonkosten zien, een per kostendrager, een per school en een per maand. In de gespecificeerde bijlagen is nog een uitsplitsing per kostensoort te zien.

Totale loonkosten voor:			Totale loonkosten (incl. vervanging) voor:		
Kdr nr	Kdr omschr	Begroot bedrag	Kplnr	Kpl omschr	Begroot bedrag
10314	Passend onderwijs	€ 17.209,45	11IR	De Zandloper	€ 389.791,89
10500	Werkdrukmiddelen	€ 33.972,18	12UZ	Villa Kakelbont	€ 629.411,09
10701	Extra Hulp voor de Klas	€ -	12UZ01	Zuiderbreedte dl	€ 788.557,10
10703	Nationaal Programma Onderwijs NPO	€ 356.165,94	12UZ02	De Goudvink dl	€ 1.051.374,09
10704	Vrijroosteren leraren fase 3	€ 80.055,35	13AZ	t Kienholt Hoogeveen	€ 514.918,01
10705	Impuls bewegingsonderwijs	€ 18.875,97	13AZ01	Posthoorn Pesse nv	€ 555.922,17
10706	Subsidie Verbetering Basisvaardigheden	€ 150.952,57	13AZ02	Kienderwijs AZC dl	€ 398.010,81
10710	Kienderbloesem	€ -	13GQ	De Schuthoek	€ 1.252.472,29
20007	Schakelklas	€ 28.133,36	13UL	Apollo	€ 944.103,54
20010	Plusklas en Talentgroep	€ 67.283,73	13XW	Oostenbrink Hollandscheveld	€ 709.528,54
260416	Verv. Betaald oudersch.verl.	€ 10.449,78	13XW01	Vogelvlucht Elim nv	€ 358.598,97
260417	Verv. Onbet.oudersch.vel.	€ 29.162,27	13XW02	Tiendeveen nv	€ 262.577,53
40000	OP	€ 6.779.124,09	18NA	De Driesprong	€ 368.927,09
40001	OOP	€ 680.368,96	22KM	t Rastholt	€ 477.238,77
40002	Directie	€ 1.101.895,00			
40056	Vervanging ER ziekte	€ -8,83	210BSM	Poolers	€ 344.649,78
40057	Vervanging ER overig	€ -	210STF	Bestuur en staf	€ 680.177,04
40068	Vervanging ao UWV	€ 10.607,14			
40069	Vervanging onbetaald verlof	€ -			
40070	Vervanging	€ -			
40071	Poolvervangers	€ 344.649,78			
40080	Nascholing	€ 7.894,18			
60028	Doorstroomtraject PO/VO	€ -			
60030	Gelijke kansen	€ -			
90023	Stage	€ 9.467,79			
	Totaal	€ 9.726.258,71		Totaal	€ 9.726.258,71
	Arbeidsmarkt toelage	€ 170.480,00		Arbeidsmarkt toelage	€ 170.480,00
	Totaal	€ 9.896.738,71		Totaal	€ 9.896.738,71

De arbeidsmarkt toelage wordt uitsluitend toegekend aan de personeelsleden van Villa Kakelbont, Spectrum Zuiderbreedte, Goudvink, Kienholt, Kienderwijs en Apollo. Er is nog geen hoogte van het toekenningspercentage bepaald, daarom is de component nog niet in de loonadministratie en de loonkostenbegroting verwerkt. En hier dus separaat vermeld. Als correctie op de loonkosten is de aan de vervanging van zwangerschapsverlof gekoppelde vergoeding van het UWV opgenomen.

De lastenverdeling per maand ziet er als volgt uit waarbij vakantiegeld en eindejaarsuitkering via reserveringen per maand zijn verdeeld. Bij de uitbetalingen zijn er pieken in mei en december en zijn de andere maanden iets lager dan hieronder weergegeven.

GELD	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	2024
werkelijk													
OP	626.978	627.006	623.882	624.496	628.771	624.773	622.132	633.835	628.580	628.451	628.442	621.609	7.518.955
OOP	55.548	55.548	55.548	55.548	55.981	55.293	54.850	54.141	54.404	54.404	54.404	53.578	659.249
OOP-Z	31.245	31.245	31.245	31.245	30.950	31.377	31.249	31.433	31.526	31.526	31.526	30.738	375.304
DIR	97.761	97.761	97.762	97.761	93.970	97.935	97.576	96.593	97.927	97.809	97.737	92.777	1.163.370
S	1.856	1.543	1.517	1.517	1.327	1.317	393	0	0	0	0	0	9.468
totaal	813.388	813.104	809.954	810.567	810.999	810.695	806.199	816.001	812.438	812.190	812.109	798.702	9.726.346

De afkortingen staan voor: OP=Onderwijzend personeel, OOP=Onderwijsondersteunend personeel, OOP-Z=stafpersoneel, DIR=Directie, S=Stagiaires

In formatie omvang ziet dat er als volgt uit:

FTE	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	2023
werkelijk													
OP	87,29	86,89	86,00	86,10	86,00	86,00	86,00	85,15	85,15	85,15	85,15	85,15	85,84
OOP	12,71	12,71	12,71	12,71	12,71	12,66	12,66	12,26	12,26	12,26	12,26	12,26	12,52
OOP-Z	3,94	3,94	3,94	3,94	3,94	3,94	3,94	3,94	3,94	3,94	3,94	3,94	3,94
DIR	10,90	10,90	10,90	10,90	10,90	10,90	10,90	10,90	10,90	10,90	10,90	10,90	10,90
S	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
totaal	114,85	114,45	113,56	113,66	113,56	113,51	113,51	112,26	112,26	112,26	112,26	112,26	113,20

Hierbij zijn de aanstellingen van de stagiaires op 0 gesteld.

De aanstellingen die eindigen op 31-7-2024 zijn op voorhand vrijwel allemaal verlengd. In de formatieplanning voor schooljaar 2024-2025 zal opnieuw gerekend worden met dan actuele informatie. Bij de directeuren zijn alle inschalingen in D11 gewijzigd naar D12. In de begroting is geen rekening gehouden met ontslagkosten, transitievergoedingen en door het participatiefonds te declareren uitkeringskosten anders dan op dit moment al van toepassing.

Lasten personeelsbeleid

De lasten van het personeelsbeleid worden bepaald door de plannen ten aanzien van scholing en de inhuur van ambulant personeel dat we niet in dienst willen of kunnen nemen.

Er wordt in 2023 meer extern personeel ingehuurd dan voorheen, specifiek voor ziektevervangingen, de verwachting is dat dat zo blijft in 2024. Dat verklaart ook de grote stijging ten opzichte van de begroting van 2023 en de werkelijkheid in 2022. Een andere belangrijke factor is de vergoeding van de personele inzet aan Pricoh bij het onderwijs aan de Oekraïense leerlingen. Terwijl de bekostiging voor de Oekraïense leerlingen wordt gespreid, wordt het onderwijs aan deze leerlingen vrijwel geheel verzorgd door Pricoh personeel.

Verder komen onder het kopje Personeelsbeleid alle kosten van het randgebeuren van personeel langs, zoals reiskosten, kerstpakketten, bedrijfsgezondheidszorg en ook de reserveringen voor jubileumuitkeringen.

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn gebaseerd op de investeringen in pleininrichting, meubilair, leermethoden, ICT en nog wat andere zaken. De afschrijvingslasten zijn redelijk stabiel ten opzichte van vorig jaar. Er is een stijging bij ICT en een daling bij Leermethoden. Bij ICT komt dit met name door toename van het aantal door leerlingen gebruikte computers. We hanteren nu voor de nieuwste computers voor leerlingen (Chromebooks) een afschrijvingstermijn van 4 jaren, deze wordt waarschijnlijk verhoogd naar 6 jaar omdat de serie die nu gebruikt wordt wel zo lang mee kan. Waar enkele jaren geleden er nog 1 computer was per 5 leerlingen is er nu per 1,5 leerlingen een apparaat, computer, iPad of Chromebook. Op een enkele school is dat al bijna 1 device per leerling.

Bij de lesmethoden dalen de afschrijvingen voor de zoveelste keer. Dat komt omdat deze steeds vaker worden vervangen door digitale lesmethoden. Die worden niet aangeschaft, maar in licentie afgenomen. Die kosten duiken elders in de exploitatie op en zijn doorgaans hoger dan de afschrijvingslasten.

Bij afschrijvingen worden de aanschafkosten verdeeld over de geschatte levensduur ten laste van de exploitatie gebracht.

De volgende afschrijvingstermijnen worden gehanteerd:

Meubilair	: 15 tot 30 jaar
Leermiddelen	: 8 jaar
ICT, digiborden/touchscreens	: 8 jaar
ICT, overig	: 5 of 6 jaar
Overige inventaris en apparatuur	: 5 jaar

Huisvestingslasten

De huisvestingslasten bestaan uit kosten voor huur, onderhoud, energie en water, schoonmaak, heffingen en overige huisvestingslasten. De begrote bedragen zijn tot stand gekomen op basis van ervaringscijfers en aannames voor de toekomst.

De energiekosten zijn flink verhoogd, vooral gas. Bij elektriciteit voorzien we een daling ten opzichte van de begroting 2023. Op basis van de contracten onder gemeentelijke paraplu waren de kosten tot en met 2022 redelijk veilig maar nu ziet dat er anders uit vergeleken met 2022 betalen we nu bijna 4x zoveel voor gas.

Bij de schoonmaakkosten was is sprake van een verhoging omdat daar ook personeelskrapte speelt.

De huisvestingslasten bestaan voor een bedrag van € 156.300 uit een dotatie aan de onderhoudsvoorziening waaruit kosten voor het meerjaren onderhoud worden voldaan. Basis voor de onderhoudsvoorziening is het actuele meerjaren onderhoudsplan. De dotatie is ongeveer gelijk aan de gemiddelde kosten per jaar over de 30 jaar die het onderhoudsplan bestrijkt. Voor 2024 is groot onderhoud gepland voor een bedrag van ongeveer € 210.000, hierbij tekent het gebouw van 't Rastholt voor € 74.000. In de bedragen zijn de werkzaamheden begrepen met een cyclus van tussen de 3 jaar en 30 jaar. Klussen met een kortere cyclus (zoals keuringen) worden begroot onder het dagelijks onderhoud en klussen met een grotere cyclus worden geacht gemeentelijk onderhoud te zijn.

Overige instellingslasten

Hieronder vallen de kosten voor administratie en beheer. Dat zijn kosten voor onder andere de accountantscontrole, de inkoop van diensten bij ons administratiekantoor, kantoorbenodigdheden maar ook betaalde adviezen en ondersteuning van bijvoorbeeld juristen, architecten, management consultants en anderen. De kosten van het administratiekantoor zijn verhoogd vanwege de extra software die we afnemen. De nieuwe accountant moest een prijs neerleggen voor 4 jaar. Dat laatste is nu wel een voordeel voor Bijeen. De kosten van deskundigen kunnen sterk wisselen afhankelijk van de plannen van de organisatie of van de zaken die langskomen en waarbij we directe ondersteuning inschakelen.

Ook de kosten voor inventaris, reproductie, apparatuur en verbruiksmiddelen voor in de klas vallen onder overige instellingslasten. De opname van deze kosten in de begroting komt vaak tot stand door de opgaven van de afzonderlijke scholen op deze posten op te tellen. Deze getallen zijn dus afkomstig van de schooldirecteuren. We houden bij de leermiddelen wel rekening met extra uitgaven door de beschikbaarheid van de NPO-subsidie. Boven op de bedragen die de scholen hebben begroot, is er gerekend op nog eens € 40.000 aan extra kosten. Deze kosten hebben elk jaar de neiging om flink te stijgen maar nu eens een keer niet, de ambitie tot kostenbeheersing is bij de schooldirecteuren wel aanwezig.

De overige lasten die deel uitmaken van deze categorie zijn divers: kosten voor contributies aan bestuurlijke organisaties, abonnementen, kosten voor testen en toetsen, uitgaven voor cultuureducatie en andere projectmatige uitgaven. Ook deze post wordt voornamelijk door schooldirecteuren begroot. Waar we vorig jaar hier een ton hadden opgenomen als kosten voor de subsidie verbetering basisvaardigheden, zijn die kosten nu verwerkt op de plekken waar ze zich echt zullen gaan voordoen: vooral bij de personeelskosten.

3.4 Financiële baten en lasten

Onder de financiële baten en lasten zijn de rentekosten op spaartegoeden en de bankkosten begrepen. Inmiddels gaan we uit van ruim 1% rente waarmee we eindelijk weer rentebaten hebben. Uiteraard blijven de bankkosten wel bestaan.

4. Meerjarenperspectief

4.1 Meerjarenbegroting 2024 t/m 2028

In onderstaande tabel is de meerjarenbegroting op hoofdlijnen weergegeven.

Meerjarenbegroting	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Baten							
Rijksbijdragen OCW	11.988.201	11.789.918	12.562.748	12.355.421	12.398.944	12.274.622	12.431.842
Overige overheidsbijdragen	70.504	71.300	71.300	71.300	71.300	71.300	71.300
Overige baten	326.991	329.792	351.722	353.761	354.719	351.984	355.443
Totaal baten	12.385.695	12.191.010	12.985.770	12.780.482	12.824.963	12.697.906	12.858.586
Lasten							
Personele lasten	9.575.781	9.730.985	10.841.138	10.725.543	10.615.201	10.501.898	10.645.099
Afschrijvingen	243.240	239.454	239.264	241.559	242.639	239.552	243.447
Huisvestingslasten	999.891	1.171.800	1.243.585	1.247.835	1.249.834	1.244.118	1.251.330
Overige instellingslasten	847.278	952.219	868.306	857.766	842.845	841.827	851.067
Totaal lasten	11.666.190	12.094.458	13.192.293	13.072.703	12.950.520	12.827.395	12.990.943
Saldo baten en lasten	719.504	96.552	-206.523	-292.221	-125.557	-129.489	-132.357
Saldo financiële baten en la	-21.841	-2.000	38.000	40.000	41.000	42.000	42.000
Exploitatieresultaat	697.664	94.552	-168.523	-252.221	-84.557	-87.489	-90.357

Toelichting op de meerjarenbegroting

Resultaat

Het exploitatieresultaat is een keuze. Onderwijsinstellingen zijn non-profit organisaties en streven daarom per definitie naar een nulresultaat op lange termijn. Daarbij wordt de risicopositie afgezet tegen de wil tot voortbestaan. Dat leidt tot een reservepositie waarbij risico en overlevingsmogelijkheden in evenwicht zijn. Voor het onderwijs heeft het ministerie van OCW zich al druk gemaakt over dat evenwicht. In elk geval waar het de publieke middelen betreft. Dat geldt ook voor Bijeen. In 2020 is er een signaleringgrens gedefinieerd voor het onderwijs waarbij wordt aangegeven dat als een onderwijsorganisatie meer eigen vermogen heeft dan de signaleringgrens, er een plan moet komen voor de besteding van dat bovenmatige eigen vermogen. Enerzijds is er de vereenvoudiging van de bekostiging die een "aanslag" heeft gepleegd van € 495.000 op het eigen vermogen. Anderzijds moet de herziening van de onderhoudsvoorziening nog plaats vinden². Dat zal een neerwaarts effect op het eigen vermogen hebben van een nog groter bedrag³. Daarmee zal de actuele signaleringswaarde niet meer overschreden worden. Iets dat overigens voor veel Nederlandse organisaties in het primair onderwijs zal gelden. Bij de keuze om meerjarig met een begrotingstekort te werken, speelt de omstandigheid een rol dat in 2021 en 2022 veel meer bekostigingen en subsidies zijn ontvangen dan zinvol in korte tijd uitgegeven konden worden. Deze gelden zullen in de opvolgende jaren extra worden uitgegeven voor het doel dat eraan gekoppeld is. In 2021 was er een overschot van € 721.000 en in 2022 was er een overschot van € 697.000, tezamen ongeveer € 1.400.000. In de jaren 2024 en 2025 zal een behoorlijk deel van deze reserve worden besteed maar in 2026 en daarna is er nog steeds ruimte om negatief te begroten, meer nog dan nu is gedaan. Het is nog even de vraag of en in hoeverre we dan beperkt worden in onze mogelijkheden door de schaarste van goed personeel.

² Bijeen zal deze omschakeling uitvoeren op de daarvoor aangewezen datum van 1-1-2024.

³ In de hiervoor opgestelde notitie van januari 2021 wordt een bedrag genoemd van € 1.150.000.

Baten

De rijksbijdragen in de meerjarenbegroting zijn gebaseerd op de ontwikkeling van de leerlingaantallen maar er wordt ook rekening gehouden met de vermindering van extra bekostigingen en subsidies. De leerlingenaantallen fluctueren licht de komende jaren, wat krimp, wat stabilisering en wat groei. Dat laatste is althans de landelijke verwachting voor plattelandsgebieden. Voor stedelijke gebieden is bij voortduring sprake van groei. Tot dusver is de verwachting iets te optimistisch geweest maar door de Oekraïense leerlingen en ook andere vluchtelingen en migranten valt dat nu mee.

De bekostiging achteraf (t-1) betekent dat het aantal leerlingen met een vertraging van bijna een jaar doorwerkt en dan in een iets minder dan proportionele omvang. Die disproportionaliteit wordt veroorzaakt door de vaste componenten in de bekostiging en door de kleine scholentoeslag. De overige overheidsbijdragen en overige baten zijn gering en blijven nagenoeg gelijk. Provincies en gemeenten zetten zichzelf steeds meer op afstand van het onderwijs. De lokale educatieve agenda's raken leeg. Enerzijds betekent dat minder geld, anderzijds meer stabiliteit en organisatorische rust.

Lasten

De in de meerjarenbegroting opgenomen lasten zijn gebaseerd op de bedragen uit de begroting 2024. De loonkosten en andere personeelskosten bewegen mee met de ontwikkeling van het personeel waarvan de omvang weer wordt bepaald door de extra subsidies, het aantal leerlingen en de gekozen gemiddelde groepsgrootte. Bij de kosten van het personeel zijn de aanstellingen van het huidige personeel doorgetrokken naar de toekomst waarbij de batendaling door kleinere leerlingaantallen is gevolgd door minder personele inzet en is de meerinzet van eigen personeel door de extra subsidies ten opzichte van 2023 vrijwel niet meer afgebouwd in 2025 en in 2026. Wel vindt deze afbouw nog plaats via minder externe krachten, in 2025 voor een waarde van € 200.000 en in 2026 nog voor € 150.000 .

De afschrijvingslasten zullen redelijk stabiel zijn de komende jaren. Door intensivering van ICT in het onderwijs en verduurzaming van gebouwen, is er een opwaartse druk maar door afname van stuksprijzen en door meer digitalisering van lesmethoden zullen de kosten van investeringen in lesmethoden worden vervangen door kosten van licenties. Wellicht wordt het bijdragen aan de investeringskosten voor huisvesting nog belangrijker. Zo investeren onderwijsorganisaties steeds vaker in zonnepanelen en duurzaam en onderhoudsarm bouwen. Hiermee worden kosten van energie, schoonmaak en onderhoud bespaard.

De huisvestingslasten bewegen iets minder dan de leerlingaantallen. Deze zijn bijna gelijkblijvend ingevuld in de meerjarenbegroting voor de jaren na 2023. Er is geen wijziging begroot in de scholensituatie. De kritische situatie van De Vogelvlucht is weer 3 jaar veilig.

Van de kosten van lesmiddelen wordt verondersteld dat ze ongeveer evenredig aan het aantal leerlingen zullen bewegen met misschien in de eerste jaren nog een lichte stijging door de toename van de licentiekosten. Maar door de intensivering van de ICT in het onderwijsproces, wordt steeds minder gebruik gemaakt van fysieke materialen. Die kosten zouden dus sneller kunnen dalen dan het aantal leerlingen. Ook voor andere instellingslasten geldt dat ze zullen meebewegen met het aantal leerlingen maar minder dan evenredig.

Koersplan in de meerjarenbegroting

Hoewel de planvorming ten aanzien van jaarlijkse speerpunten nog omgezet moet worden in specifieke uitgavenposten, is in de begroting rekening gehouden met de inzet van middelen ten behoeve van het specifiek vermelde beleid:

Reservering middelen Koersplan					
		2024	2025	2026	2027
Goed onderwijs		100.000	100.000	100.000	100.000
Goed werkgeverschap		150.000	150.000	150.000	150.000
Goede profilering		120.000	120.000	120.000	120.000
Deze reserveringen zijn verwerkt in de begroting					

4.2 Het vermogen en kengetallen in meerjarig perspectief

Met de voorschriften voor de ontwikkeling van het eigen vermogen is ook in belangrijke mate bepaald hoe de kengetallen zich zullen ontwikkelen. De norm voor het publiek eigen vermogen maakt alle andere kengetallen ondergeschikt. De solvabiliteit, liquiditeit en weerstandsvermogen zullen teruglopen maar lagen toch ook al jaren ruim boven de ondergrenzen. Als we de uitkomsten van de meerjarenbegroting doorrekenen (inclusief het geprognosticeerde resultaat van de tweede kwartaalrapportage van 2023 en het voornemen om de eenmalige aanvullende dotatie voor de onderhoudsvoorziening op te nemen) dan daalt het eigen vermogen tussen 31-12-2022 en 31-12-2028 van € 4.400.000 naar ongeveer € 3.000.000. De signaleringwaarde zal tegen die tijd ook ongeveer € 2.000.000 zijn⁴. Dat betekent dat we dan nog steeds als "rijk" bestuur zullen worden aangemerkt.

Bij een -afgezien van de onderhoudsvoorziening- gelijkblijvend vreemd vermogen, daalt de solvabiliteit van 69% naar 53%. Als de resultaten 1:1 ten laste gaan van de liquide middelen en als de kortlopende vorderingen en schulden gelijk blijven, dan daalt de liquiditeit⁵ tussen 2022 en 2028 van 3,75 naar 3,25. Het weerstandsvermogen⁶ daalt van 35,6% naar 23,4%. De kengetallen zullen goed blijven ondanks de negatieve resultaten. Overigens zouden de normen aangepast moeten worden zodra de regelgeving wordt aangepast per 1-1-2024. Op de lange termijn is het natuurlijk de intentie om baten en lasten met elkaar in evenwicht te kunnen blijven brengen. Daarvoor is het nodig dat we de komende jaren ons blijven realiseren dat we meer geld uitgeven dan we binnen krijgen en dat er een moment komt waarop dat niet meer kan.

4.3 Risicoanalyse

De belangrijkste risico's voor Bijeen hangen samen met de krimp. Als gevolg van mogelijk dalende leerlingaantallen komen de baten voor lokalen te vervallen terwijl de huisvestingslasten wel door blijven lopen. De leegstand van lokalen kan opgevangen worden door medegebruikers aan te trekken en zo de kosten te dekken. Door gebruikmaking van dislocaties staat Bijeen al voor een zwaardere financiële opgave dan andere besturen. Een daling van het leerlingenaantal zou in de nabije toekomst al kunnen betekenen dat er een school formeel-technisch moet gaan fuseren met een daling van inkomsten als gevolg. Bij instandhouding van alle leslocaties betekent dat dan geen vermindering van lasten en dus een nog zwaardere opgave.

Een ander risico is het ziekteverzuim. Doordat Bijeen niet meer is aangesloten bij het Vervangingsfonds, komen de kosten van vervanging bij ziekte voor rekening van de stichting zelf. In de begroting wordt daarom rekening gehouden met ziektevervanging. Zou dat erg gaan tegenvallen, dan vallen ook direct de vervangingskosten tegen omdat die niet meer door een verzekering gedekt worden. Tot dusver heeft het eigen risicodragerschap juist flinke meevallers opgeleverd en is het dus zeer gunstig geweest voor Bijeen.

⁴ De signaleringswaarde per 31-12-2022 was € 1.866.000.

⁵ Gedefinieerd als kortlopende vorderingen plus liquide middelen gedeeld door kortlopende schulden.

⁶ Het weerstandsvermogen is hier gedefinieerd als eigen vermogen gedeeld door totale baten.

Samenhangend met eerdere personele risico's is ook de eventuele invulling van vacatureruimte en vervanging een risico vanwege de krapte op de arbeidsmarkt. Het is een beetje een bijzonder fenomeen als zich tegelijk krapte en boventaligheid voordoen, maar zo is de situatie nu wel.

De laatste zin uit de vorige paragraaf houdt in feite ook een risico in. Nu we een aantal jaren meer mogen uitgeven dan onze reguliere bekostiging, kan er gewenning ontstaan en kan de noodzaak tot neerwaartse flexibiliteit uit het oog worden verloren. Zeker nu de werkloosheidsuitkeringen voor onze rekening komen, kan dat flinke gevolgen hebben.

Met de coronacrisis hebben we gezien dat er meer risico's zijn, onverwachte en toch ingrijpende. Aangezien de rijksoverheid veel van onze risico's dekt, mogen we daarnaar kijken en kunnen we daar ook naar kijken. Toch blijft het verstandig om ons aanpassingsvermogen op peil te houden zodat we kunnen inspelen op bijzondere situaties als zich die voordoen. Een beroep op de menselijke flexibiliteit en op financiële reserves zijn dan de belangrijkste pijlers.

5. Conclusie

Deze meerjarenbegroting laat zien hoe de exploitatie en het eigen vermogen van Bijeen zich -gegeven de uitgangspunten- zal ontwikkelen in de komende jaren.

Bijeen maakt met deze meerjarenbegroting opnieuw een bewuste keuze om negatief te begroten en daarmee in te teren op het eigen vermogen. Het dient de kwaliteit van het onderwijs op de scholen. Waar mogelijk en nodig zal die zelfs verbeterd worden.

Zoals eerder aangegeven is de structuur van Bijeen met nevenvestigingen en dislocaties niet gunstig als het gaat om de bekostiging. Die situatie blijft de aandacht krijgen die het verdient.

De nagestreefde negatieve resultaten zijn prima op te vangen binnen het eigen vermogen. Het weerstandsvermogen is voldoende om dit te kunnen dragen.

6. Bestuursbesluit

De directeur bestuurder, drs. mevr. J.A.A. Verheggen-ten Horn, heeft het voornemen tot vaststelling van de begroting 2024 en meerjarenbegroting voor de jaren 2024 t/m 2028 bekend gemaakt bij de raad van toezicht en de GMR. De raad van toezicht heeft desgevraagd goedkeuring verleend voor de (meerjaren)begroting. De GMR heeft desgevraagd positief geadviseerd over de (meerjaren)begroting en het onderliggende financiële beleid.

Vastgesteld door de directeur-bestuurder op 16-11-2023

directeur bestuurder
drs. Mevr. J.A.A. Verheggen-ten Horn

Goedgekeurd door de raad van toezicht op 16-11-2023
Voorzitter, Raad van Toezicht
Mevr. A. J. M. Resink-Weeber

Positief geadviseerd door de GMR op 23-11-2023

Voorzitter GMR:

Dhr. V. van Leeuwen:

Secretaris GMR:

Mevr. L. Engelsman:

Bijlage: meerjarenbegroting 2024-2028 gespecificeerd op grootboekniveau

Meerjarenbegroting 								
Grb		werkelijk 2022	begroting 2023	begroting 2024	begroting 2025	begroting 2026	begroting 2027	begroting 2028
	Baten:							
	Rijksbijdragen							
81100	Personele bekostiging regulier en groei	€ 5.770.699	€ 7.427.452	€ 8.244.321	€ 8.307.598	€ 8.337.313	€ 8.252.442	€ 8.359.791
81106	Aanvullende bekostiging OAB	€ 832.633	€ 981.594	€ 1.018.027	€ 1.025.841	€ 1.029.510	€ 1.019.030	€ 1.032.286
81110	Personeel- en Arbeidsmarktbeleid	€ 1.659.177	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
81150	Materiële instandhouding regulier	€ 1.204.848	€ 1.765.508	€ 1.952.176	€ 1.967.159	€ 1.974.195	€ 1.954.099	€ 1.979.518
81155	Materiële instandhouding groei	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
	Subtotaal normatieve rijksbijdragen	€ 9.467.356	€ 10.174.554	€ 11.214.524	€ 11.300.598	€ 11.341.018	€ 11.225.570	€ 11.371.594
81205	Geoomerkte subsidies personeel ministerie	€ 1.699.890	€ 1.060.155	€ 660.480	€ 360.480	€ 360.480	€ 360.480	€ 360.480
81216	Prestatiebox/Startersbekostiging	€ 124.849	€ 126.558	€ 140.744	€ 142.094	€ 142.729	€ 140.913	€ 143.205
81227	Bijz. bekostiging vreemdelingen	€ 455.269	€ 258.667	€ 362.000	€ 365.473	€ 367.107	€ 362.436	€ 368.329
81300	Budget lichte ondersteuning	€ 80.504	€ 90.304	€ 185.000	€ 186.775	€ 187.610	€ 185.223	€ 188.234
81301	Budget zware ondersteuning	€ 160.333	€ 79.680	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
	Subtotaal overige rijksbijdragen en doorbetalingen	€ 2.520.844	€ 1.615.364	€ 1.348.224	€ 1.054.822	€ 1.057.926	€ 1.049.052	€ 1.060.248
	Overige overheidsbijdragen							
82105	Vergoeding gemeente personeel (schakelklas)	€ 70.744	€ 66.300	€ 66.300	€ 66.300	€ 66.300	€ 66.300	€ 66.300
82255	Overige overheidsbijdragen personeel	€ -	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
82260	Overige overheidsbijdragen materieel	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
82280	Restitutie premies	€ -241	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
	Totaal overige overheidsbijdragen	€ 70.504	€ 71.300	€ 71.300	€ 71.300	€ 71.300	€ 71.300	€ 71.300
	Overige baten							
85100	Verhuur	€ 46.896	€ 53.545	€ 55.395	€ 55.395	€ 55.395	€ 55.395	€ 55.395
85200	Detachering	€ 228.883	€ 243.404	€ 265.702	€ 267.741	€ 268.699	€ 265.964	€ 269.423
85690	Overige baten	€ 51.211	€ 32.843	€ 30.625	€ 30.625	€ 30.625	€ 30.625	€ 30.625
88100	Rente	€ -693	€ -	€ 40.000	€ 42.000	€ 43.000	€ 44.000	€ 44.000
	Totaal overige baten	€ 326.297	€ 329.792	€ 391.722	€ 395.761	€ 397.719	€ 395.984	€ 399.443
	Totaal baten	€ 12.385.002	€ 12.191.010	€ 13.025.770	€ 12.822.482	€ 12.867.963	€ 12.741.906	€ 12.902.586

Grb	werkelijk 2022	begroting 2023	begroting 2024	begroting 2025	begroting 2026	begroting 2027	begroting 2028
Lasten:							
<u>Lonen en Salarissen:</u>							
40000	Loonkosten	€ 6.055.699	€ 5.768.718	€ 6.301.593	€ 6.353.587	€ 6.378.017	€ 6.396.434
40105	Opgebouwde Aanspraken	€ 999.525	€ 981.243	€ 1.067.639	€ 1.076.448	€ 1.080.587	€ 1.083.707
40240	Sociale lasten	€ 1.022.592	€ 889.057	€ 1.269.505	€ 1.279.980	€ 1.284.901	€ 1.288.611
40400	Pensioenlasten	€ 1.042.124	€ 1.456.223	€ 1.129.833	€ 1.139.155	€ 1.143.535	€ 1.146.837
41300	Uitkeringen Vervangingsfonds en UWV	€ 181.491-	€ 39.845-	€ 100.000-	€ 100.825-	€ 101.213-	€ 101.505-
	Totaal Lonen en Salarissen	€ 8.938.449	€ 9.055.395	€ 9.668.570	€ 9.748.345	€ 9.785.827	€ 9.814.085
<u>Lasten personeelsbeleid:</u>							
41001	Werkkostenregeling	€ 19.964	€ 52.000	€ 52.000	€ 52.429	€ 52.631	€ 52.783
41030	Reis en verblijf	€ 9.015	€ 106.234	€ 124.818	€ 125.848	€ 126.332	€ 126.697
41050	Onkostenvergoedingen	€ 3.192	€ 3.256	€ 3.350	€ 3.350	€ 3.350	€ 3.350
41210	Dotatie voorziening jubilea	€ 22.961	€ 5.000	€ 15.000	€ 15.124	€ 15.182	€ 15.226
41220	Loonkosten niet via salarisadministratie	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
41221	Extern personeel	€ 305.392	€ 319.000	€ 553.000	€ 353.000	€ 203.000	€ 203.000
41231	(Na)Scholing en cursussen	€ 157.922	€ 128.500	€ 149.500	€ 150.734	€ 151.313	€ 149.657
41233	Werving personeel	€ 11.885	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
41236	Bedrijfsgezondheidsdienst	€ 22.500	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
41280	Eigen bijdrage uitkeringen	€ 13.697	€ -	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
41290	Overige personele lasten	€ 70.805	€ 31.599	€ 219.900	€ 221.714	€ 222.567	€ 223.210
	Totaal lasten personeelsbeleid:	€ 637.333	€ 675.589	€ 1.172.568	€ 977.199	€ 829.374	€ 831.014
<u>Afschrijvingskosten:</u>							
42215	Afschrijvingslasten schoolpleinrichting	€ 3.360	€ 6.364	€ 6.621	€ 6.684	€ 6.714	€ 6.737
42225	Afschrijvingslasten inventaris en apparatuur	€ 11.618	€ 12.593	€ 12.368	€ 12.487	€ 12.542	€ 12.584
42235	Afschrijvingslasten meubilair	€ 57.332	€ 60.490	€ 57.928	€ 58.483	€ 58.745	€ 58.940
42250	Afschrijvingslasten ICT	€ 130.294	€ 119.836	€ 126.122	€ 127.332	€ 127.902	€ 128.327
42260	Afschrijvingslasten overige MVA	€ 168	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
42265	Afschrijvingslasten leermethoden	€ 40.468	€ 40.172	€ 36.225	€ 36.572	€ 36.736	€ 36.858
	Totaal afschrijvingslasten	€ 243.240	€ 239.454	€ 239.264	€ 241.559	€ 242.639	€ 243.447
<u>Huisvestingslasten:</u>							
43100	Huren (afdracht bijdrage huisvestingskosten)	€ 321.451	€ 310.100	€ 318.000	€ 318.000	€ 318.000	€ 318.000
43300	Klein onderhoud	€ 113.228	€ 84.400	€ 80.800	€ 80.800	€ 80.800	€ 80.800
43320	Tuinonderhoud	€ 34.454	€ 33.100	€ 33.260	€ 33.260	€ 33.260	€ 33.260
43410	Gas	€ 66.198	€ 259.500	€ 304.000	€ 306.917	€ 308.289	€ 309.315
43420	Water	€ 3.875	€ 7.550	€ 5.050	€ 5.098	€ 5.121	€ 5.138
43430	Electriciteit	€ 23.776	€ 58.100	€ 48.600	€ 49.066	€ 49.286	€ 49.450
43500	Schoonmaakbedrijf	€ 173.219	€ 193.500	€ 212.250	€ 212.250	€ 212.250	€ 212.250
43510	Overige schoonmaaklasten	€ 24.951	€ 25.150	€ 33.450	€ 33.771	€ 33.922	€ 34.035
43600	Publiekrechtelijke heffingen	€ 21.229	€ 27.150	€ 32.000	€ 32.307	€ 32.451	€ 32.559
43710	Beveiliging	€ 7.264	€ 10.750	€ 11.575	€ 11.686	€ 11.738	€ 11.777
43790	Overige huisvestingslasten	€ 14.617	€ 6.200	€ 8.300	€ 8.380	€ 8.417	€ 8.445
43800	Dotatie meerjarig onderhoud	€ 195.629	€ 156.300	€ 156.300	€ 156.300	€ 156.300	€ 156.300
	Totaal huisvestingslasten:	€ 999.891	€ 1.171.800	€ 1.243.585	€ 1.247.835	€ 1.249.834	€ 1.251.330

Grb		werkelijk 2022	begroting 2023	begroting 2024	begroting 2025	begroting 2026	begroting 2027	begroting 2028
	<u>Administratie en beheer:</u>							
44100	Administratiekantoor	€ 90.550	€ 83.000	€ 110.000	€ 110.000	€ 110.000	€ 110.000	€ 110.000
44105	Accountant	€ 18.749	€ 17.545	€ 17.545	€ 17.545	€ 17.545	€ 17.545	€ 17.545
44108	Deskundigenadvies	€ 30.989	€ 70.000	€ 60.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
44110	Telefoon/fax	€ 6.350	€ 10.825	€ 9.150	€ 9.220	€ 9.253	€ 9.159	€ 9.278
44125	Kantoorbenodigdheden	€ 10.368	€ 6.159	€ 5.625	€ 5.603	€ 5.580	€ 5.558	€ 5.536
44150	Onkostenvergoeding RvT	€ 30.365	€ 28.850	€ 28.850	€ 28.850	€ 28.850	€ 28.850	€ 28.850
44155	Vergaderkosten	€ 3.964	€ 5.500	€ 8.500	€ 8.500	€ 8.500	€ 8.500	€ 8.500
44160	Public Relations	€ 8.273	€ 21.800	€ 29.900	€ 22.687	€ 22.788	€ 22.498	€ 22.864
44190	Overige administratielasten	€ 250	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
	Totaal administratie en beheer	€ 199.857	€ 243.679	€ 269.570	€ 252.405	€ 252.517	€ 252.110	€ 252.573
	<u>Onderwijsleerpakket:</u>							
44200	Leermiddelen	€ 175.673	€ 198.437	€ 187.060	€ 188.855	€ 169.699	€ 167.540	€ 170.264
44210	Klein inventaris	€ 5.058	€ 2.280	€ 2.500	€ 2.512	€ 2.518	€ 2.502	€ 2.522
44225	ICT licentiekosten	€ 155.510	€ 166.200	€ 168.500	€ 171.870	€ 175.307	€ 178.814	€ 182.390
44230	Overige ICT lasten	€ 70.051	€ 57.050	€ 54.120	€ 54.380	€ 54.501	€ 54.154	€ 54.595
44235	Mediatheek en bibliotheek	€ 854	€ 4.560	€ 4.650	€ 4.695	€ 4.716	€ 4.656	€ 4.731
44240	Reproductie	€ 151.876	€ 50.700	€ 50.800	€ 51.044	€ 51.158	€ 50.832	€ 51.246
	Totaal onderwijsleerpakket:	€ 559.022	€ 479.227	€ 467.630	€ 473.355	€ 457.899	€ 458.498	€ 465.748
	<u>Overige instellingslasten</u>							
44440	Kabeltelevisie en overige rechten	€ 11.360	€ 12.021	€ 12.240	€ 12.240	€ 12.240	€ 12.240	€ 12.240
44441	Abonnementen	€ 5.632	€ 6.357	€ 5.050	€ 5.050	€ 5.050	€ 5.050	€ 5.050
44442	Contributies	€ 14.958	€ 19.800	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000
44443	Representatie	€ 1.439	€ 1.200	€ 3.086	€ 3.116	€ 3.130	€ 3.090	€ 3.140
44444	Medezeggenschap- en ouderraad	€ -4.787	€ 7.480	€ 7.440	€ 7.511	€ 7.545	€ 7.449	€ 7.570
44445	Verzekeringen	€ 5.701	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000
44450	Culturele vorming	€ 37.716	€ 27.470	€ 29.225	€ 29.505	€ 29.637	€ 29.260	€ 29.736
44451	Sportdag en vieringen	€ 878	€ 2.400	€ 2.165	€ 2.186	€ 2.196	€ 2.168	€ 2.203
44489	Bijzondere lasten	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
44490	Overige onderwijslasten	€ 15.503	€ 146.585	€ 51.900	€ 52.398	€ 52.632	€ 51.962	€ 52.807
48100	Bankkosten	€ 21.148	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000
	Totaal overige instellingslasten	€ 109.547	€ 231.313	€ 133.106	€ 134.006	€ 134.430	€ 133.219	€ 134.746
	Totaal lasten	€ 11.687.338	€ 12.096.458	€ 13.194.293	€ 13.074.703	€ 12.952.520	€ 12.829.395	€ 12.992.943
	Saldo (Exploitatie resultaat)	€ 697.664	€ 94.552	€ -168.523	€ -252.221	€ -84.557	€ -87.489	€ -90.357
	Investeringsbegroting							
Grb								
12150	Inrichting schoolpleinen	€ 29.225	€ 20.500	€ 84.500	€ 30.000	€ 30.000	€ 25.000	€ 25.000
12210	Inventaris en apparatuur	€ 10.043	€ -	€ 2.500	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
12230	Meubilair	€ 66.921	€ 79.065	€ 82.455	€ 7.000	€ 4.720	€ 5.270	€ 11.260
12240	Hardware en randapparatuur	€ 95.909	€ 174.825	€ 108.950	€ 100.000	€ 100.000	€ 140.000	€ 80.000
12250	Leermethoden	€ 35.420	€ 106.300	€ 59.550	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 55.000
	Totaal	€ 237.517	€ 380.690	€ 337.955	€ 207.000	€ 204.720	€ 240.270	€ 181.260